כ: הקורא למפרע פרק שני מגילה

ספירה ביממא היא. מכאן קשיא לפירוש רש"י דכיצד צולין (פסחים דף פח. ושם) דפריך ולר' יוסי דאמר מקצת היום ככולו וזכה שראתה בשבעה לספירתה אינה קוטלת אם כן זכה גדולה לדידיה היכי משכחת לה ומשני [בראתה כל שמין בין השמשות דאז הוי סוף היום ותחלת האחר בטומאה וקשיא אמאי לא אמר כדאמר בגילות דהא ספירת לילה לאו ספירה היא ונמצא שכל היום טמא כיון שמחילתו הוי טמא וי"ל דסבר ר' יוסי דסוף היום מהני לשמור כמו תחלת היום וה"ג משמע פרק שני דנזיר (דף טו.) בסופו דקאמר [לר"י זכה גמורה] היכי משכחת לה אי דחזי בפלגא דיומא אידך פלגא ליהוי לה שימור ואם תאמר אם כן רבי יוסי דסבר מקצת היום ככולו א"כ היה לו להקשות ר' יוסי ככותאי אמרה לשמעתיה דקפקיך לרב בנדה (דף סט.) וי"ל דכותאי אמרי אפי' מיום לאשון שפקה בו דסופרתו ליום לאשון ור' יוסי לא אמר אלא מיום שכעה[1]: **והא** ק"ל דעם צאת הכוכבים ליליא הוא. ואם תאמר כיון דקיי"ל דבאלת הכוכבים הוי ליליא א"כ אמאי פליגי ר' יוסי ור' יהודה בבין השמשות[2] לימרו באלת הכוכבים וי"ל דאף בשיעור אלת הכוכבים יש מילוק שיש כוכבים גדולין ביום[3]: **והיה** לנו הלילה למשמר. קשיא דהא אמרינן בברכות (דף כ: ושם) גבי אלת הכוכבים לילה הוא ואע"פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר דכתיב והיה לנו הלילה למשמר ואמאי לא הוי ראייה גמורה כדמפקינן הכא מקרא ויש לומר דהתם בעי לאפוקי דזמן שכיבה דגבי ק"ש הוי אלת הכוכבים ומש"ה קאמרינן התם דאין זו ראייה גמורה דהכי דהוי לילה בחותה שעה מ"מ לא הוי זמן שכיבה לכל אדם: **ולוידוי** יוה"כ דתניא. קשיא אמאי איצטריך למימר הא אי כיון דתנא כל היום כשר לסמיכה והלא הוידוי אינו אלא בשעת סמיכה וי"ל דאי לאו הא הוה אמינא דוידוי זה[4](כוידוי) דשאר סמיכות דאינו כשר כל היום ויגרום נמי לסמיכה אלא תהא כשרה כל היום כשאר סמיכות משו"ה איצטריך למתני הוידוי:

לקמיצה ולהקטרה דכתיב ביום צוותו. אבל שחיטה לא מפקינן מהאי קרא דאלו עבודה היא שהרי כשרה בזר וקרא משמעי בעבודה דכתיב להקריב את קרבניהם[5] וכן תנופה והנפה[6] אין צריך הכא כהן בתנאה לפני הקמילה:

[7]**כל** הלילה כשר לקצירת העומר. אומר ר"מ שאם שכח לבדוק בלילה לא יבדוק ביום כדמשמע בהאי פתמא דמתני' דהכי דאיכא פתמא בתנאות (דף עא.) דתני נקלר ביום כשר בדיעבד מ"מ פתמא דהכא עדיפא דהא קתני לה גבי הלכתא פסיקתא דדינא ועוד נראה דאפי' למאן דמכשר קצירת העומר ביום דיעבד מודה הוא גבי ספירה דאין לברך ביום משום דשנה עליה הכתוב לעבוד דכתיב (ויקרא כג) תמימות ואי אתה מולא תמימות אלא כשאתה מונה בלילה וכן כתוב בהלכות עצרת ובה"ג כתב דהיכא דאינשי לברך בלילה יאמר לאחר ברכה וכן הלכה אבל אם שכח לילה ויום לא יאמר עוד בברכה דבעינן תמימות וליכא[8] ואחר שבירך על הספירה אומר י"ר שיבנה וכו' מה שאין כן בתקיעת שופר וגולב דהייגו טעמא לפי שאין[9] אלא הזכרה עתה לבנין ביהמ"ק אבל לשופר וגולב יש עשיה:

ולהקטר

ספירה ביממא היא: וכולן שעשו משעלה עמוד השחר כשר: מנהני מילי אמר רבא דאמר קרא [1]ויקרא אלהים לאור יום [2]למאיר ובא קראו יום אלא מעתה ולחשך קרא לילה [למחשיך ובא קרא לילה] הא קיי"ל דעד צאת הכוכבים לאו לילה הוא אלא אמר רבי זירא מהכא [3]ואנחנו עושים במלאכה וחצים מחזיקים ברמחים מעלות השחר עד צאת הכוכבים ואומר [4](והיה) לנו הלילה [5](למשמר) מאי ואומר וכ"ת משעלה עמוד השחר לאו יממא ומכי ערבא שמשא ליליא ואינהו מקדמי ומחשכי ת"ש [6](והיה) לנו הלילה משמר והיום מלאכה: **מתני'** [7]כל היום כשר לקריאת המגילה [8]ולקריאת ההלל [9]ולתקיעת שופר [10]ולנטילת לולב [11]ולתפלת המוספין [12]ולמוספין [13]ולוידוי הפרים [14]ולוידוי מעשר [15]ולוידוי יוהכ"פ [16]לסמיכה לשחיטה לתנופה להנשה לקמיצה ולהקטרה למליקה ולקבלה [17]ולהזיה [18]ולהשקיית סוטה [19]ולעריפת העגלה [20]ולטהרת המצורע [21]כל הלילה כשר [22]לקצירת העומר [23]ולהקטר חלבים ואברים [24]זה הכלל דבר שמצותו ביום כשר כל היום דבר שמצותו בלילה כשר כל הלילה: **גמ'** מנלן דאמר קרא [25]והימים האלה נזכרים ונעשים לקריאת ההלל דכתיב [26]ממזרח שמש עד מבואו [27](רבי יוסי) אומר [28]זה היום עשה ה' ולנטילת לולב דכתיב [29]ולקחתם לכם ביום הראשון ולתקיעת שופר דכתיב [30]יום תרועה יהיה לכם ולמוספין דכתיב [31]דבר יום ביומו ולתפלת המוספין כמוספין שויוה רבנן ולוידוי פרים דיליף כפרה כפרה מיום הכפורים דתניא [32]גבי יוה"כ [33]וכפר בעדו ובעד ביתו [34]בכפרת דברים הכתוב מדבר וכפרה ביממא הוא דכתיב [35]ביום הזה יכפר עליכם: ולוידוי מעשר וכו': דכתיב [36]ואמרת לפני ה' אלהיך בערתי הקדש מן הבית וסמיך ליה [37]היום הזה ה' אלהיך מצוך: לסמיכה ולשחיטה: [38]דכתיב [39]וסמך ושחט וכתיב בה בשחיטה [40]ביום זבחכם ולתנופה דכתיב [41]ביום הניפכם את העומר ולהנשה דאיתקש לתנופה דכתיב [42]ולקח הכהן מיד האשה את מנחת הקנאות והניף והקריב ולמליקה ולקמיצה ולהקטרה ולהזיה דכתיב [43]ביום צוותו את בני ישראל ולהשקיית סוטה [44]אתיא תורה כתיב הכא [45]ועשה לה הכהן את כל התורה הזאת וכתיב התם [46]על פי התורה אשר יורוך ועל המשפט מה

[1]קמ"ל. כיון דהאי אחד לאחד משוס ספירה היא מדוגמת ספירת ז'. כל ספירה דיממא היא דכתיב וספרה לה שבעת ימים (ויקרא טו): **מקדמי.** מקדימין: **מחשכי.** מעריבין: **ס"ש** [2]**והיה לנו הלילה למשמר והיום למלאכה.** ש"מ כל זמן שעסוקים במלאכה קרי יום ולא קדמותא ומחשכותא: **מתני' כל היום כשר.** ואע"ג דקיימא לן [3] זריזין מקדימין למצות דכתיב וישכם אברהם בבקר (בראשית כב) אפילו הכי כשר כל היום: **לוידוי פרים.** פר העלם דבר של צבור ופר כהן משיח שמתודין עליו חטא שהביאוהו עליו דבמדרשן במסכת יומא (דף לו:) והתודה על חטאת עון חטאת כתיב הכא וכפר עליו הכהן (ויקרא ד) וכתיב התם ביום הכפורים יעמד חי לפני ה' לכפר עליו וגו' (ויקרא טז) מה להלן כפרת דברים וביום כדליף לקמן אף כאן כפרת דברים וביום: **למליקה.** של עוף: **לקבלה.** לקבלת הדם: **להזיה.** לזריקת הדם והזייתן פריס הנפרפין וחטאות הפנימיות שהיא זריקה שלהן: **גמ' בכפרת דברים.** וידוי. דגמר יומא (דף לו:) מסיים לה אתה אומר בכפרת דברים אי אינו אלא בכפרת דמיס הרי הוא אומר ושחט את פר החטאת אשר לו[6] למדנו שעדיין לא נשחט הפר: **כי ביום הזה יכפר עליכם.** אלמא כפרתו ביום: **והניף והקריב.** והקרבה היא הנשה דאי אפשר לומר הן הקרבה היא הקטרת הקומץ דהא כתיב בתריה וקמץ והקטיר ומה היא הנשה מגיס את המנחה ומגיעה בקרן מערבית לדומית של מזבח כנגד חודה של קרן ואמ"כ קומץ ומקרבי אליף לה במסכת סוטה (דף יד:) ובמנחות (דף יט:): **לקמילה ולהקטרה.** בהקטרת קומץ קאמר שהיא במנחה כנגד זריקת דם בזבחים ואינה כשרה אלא ביום אבל הקטר חלבים ואברים תנן במתני' דכשרים כל הלילה: **ביום צוותו.** להקריב את קרבניהם וכל הני הקרבת הקרבן ניתנו דאינו הקטרת קומץ הקרבה (6) היא וקמילה איתקש להקטרה דכתיב וקמץ והקטיר. מליקת עוף מליקתו והזייתו כאחת והזייתו היא הקרבתו. קבלת דם הקרבה קרי לה דאמר מר (חגיגה דף יא.) והקריבו זו קבלת הדם. מ"ש להקריב כל צורכי הקרבה קמילה ומליקה וקבלה כולן צרכי הקרבה הן ואי אפשר אלא הן אבל הנשה ותנופה אינן מעכבין:

משפט

מסורת הש"ס

6) כרכות ב: פסחים כ., 2) [ברכות ס"ס, 3) [ל"ל ויהין], 4) [ל"ל משמר ויהיום מלאכה], 5) [ל"ל ויהין], 6) [מוכה לח.], 7) מנחות עב., 8) [הא דלא תנא נמי להרמה עי' תוס' יומא כ: תוס' ד"ה אלא ותוספות נחמים פו: ד"ה אלא], 9) [ל"ל רב יוסף], 10) יומא לו:, 11) [מוכה יח: ע"ש כתוספות ד"ה מה משפט וכו' שהתו פרש"י ומפרשים נאמן אמר], 12) [ל"ל ויהיו לע"ל], 13) [ל"ל ויהיו כי משמר ויהיום מלאכה], 14) [נכתמים ד.], 15) [ויקרא עז], 16) [וע"ש תוספות נכתמים פח. ד"ה אי נמי וכו'], 17) [שבת לד:], 18) [וע"ש תוספות נכתמים כ. ד"ה ויהי], 19) [ל"ל אינו מיודוי], 20) [עיין תוספות מנחות טו. ד"ה מקמילה], 21) שיך למתני', 22) [עי' תוספות מנחות טו. סד"ה זכר למקדש].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ביום נתתו וכו' הקרבה משמע וקמילה: (ב) תוס' ד"ה כל הלילה וכו' לפי שאין עתה אלא הזכרה לבנין:

מוסף רש"י

למאיר ובא קראו יום. משעה שמתחיל להאיר (נכתמים ב.). **ואינהו** מקדמי. משמימים קודם היום, דאמרא יום לא הוי עד הנץ החמה ויסס מקדימין מעלות השחר, דהוי כמו מהלך ה' מילין (ברכות ב ע"פ נכתמים צא.). **ומחשכי.** ושעין מלאכה בלילה משקיעת החמה עד צאת הכוכבים (ברכות שם). **ת"ש והיו לנו הלילה משמר והיום מלאכה.** מדקאמר ויהיום מלאכה אלמא אלו דעבר מעלות השחר עד צאת הכוכבים יומא הוא (שם). **ולמוספין.** ונלבר איקדמו מוספין למחיר של בין הערבים, דאמר מר עליה הבאים כל הקרבנות כולם (תמורה יד.). **ולהקטר חלבים ואברים.** מה שמתעכל מן המזבח מחזיר כל הלילה (מנחות עב.). **דבר שמצותו ביום.** כגון שחיטה וזריקת דמים דכתיב ביום צוותו את בני ישראל (שם). **יום תרועה יהיה לכם.** יום ולא לילה (ר"ה כח. וע"ש ד.).

גליון הש"ס

גמרא דכתיב וספר ושחט. עיין מנחות דף לג ע"ב תוס' ד"ה יהי. תוספות ד"ה לקמיצה וכו' וכן תוספה וחגיגה. עיין קדושין דף לו ע"א תוס' ד"ה הסמיכות ולפ"ב:

תורה אור השלם

1. וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם אֶחָד׃
בראשית א ה
2. וְאֲנַחְנוּ עֹשִׂים בַּמְּלָאכָה וְחֶצְיָם מַחֲזִיקִים בָּרְמָחִים מֵעֲלוֹת הַשַּׁחַר עַד צֵאת הַכּוֹכָבִים׃ נחמיה ד טו
3. גַּם בָּעֵת הַהִיא אָמַרְתִּי לָעָם אִישׁ וּנְעָרוֹ יָלִינוּ בְתוֹךְ יְרוּשָׁלִָם וְהָיָה לָנוּ הַלַּיְלָה מִשְׁמָר וְהַיּוֹם מְלָאכָה׃ נחמיה ד טז
4. וְהַיָּמִים הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים וְנַעֲשִׂים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר מִשְׁפָּחָה וּמִשְׁפָּחָה מְדִינָה וּמְדִינָה וְעִיר וָעִיר וִימֵי הַפּוּרִים הָאֵלֶּה לֹא יַעַבְרוּ מִתּוֹךְ הַיְּהוּדִים וְזִכְרָם לֹא יָסוּף מִזַּרְעָם׃ אסתר ט כח
5. מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ עַד מְבוֹאוֹ מְהֻלָּל שֵׁם יְיָ׃ תהלים קיג ג
6. זֶה הַיּוֹם עָשָׂה יְיָ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בוֹ׃ תהלים קיח כד
7. וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפֹּת תְּמָרִים וַעֲנַף עֵץ עָבֹת וְערְבֵי נָחַל וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים׃ ויקרא כג מ
8. וּבַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ יוֹם תְּרוּעָה יִהְיֶה לָכֶם׃ במדבר כט א
9. אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְיָ אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ לְהַקְרִיב אִשֶּׁה לַיְיָ עֹלָה וּמִנְחָה זֶבַח וּנְסָכִים דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ׃ ויקרא כג לז
10. וְהִקְרִיב אַהֲרֹן אֶת פַּר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לוֹ וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ׃ ויקרא טז ו
11. כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְיָ תִּטְהָרוּ׃ ויקרא טז ל
12. וְאָמַרְתָּ לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ בִּעַרְתִּי הַקֹּדֶשׁ מִן הַבַּיִת וְגַם נָתַתִּי לַלֵּוִי וְלַגֵּר לְיָתוֹם וְלָאַלְמָנָה כְּכֹל מִצְוָתְךָ אֲשֶׁר צִוִּיתָנִי לֹא עָבַרְתִּי מִמִּצְוֹתֶיךָ וְלֹא שָׁכָחְתִּי׃ דברים כו יג
13. הַיּוֹם הַזֶּה יְיָ אֱלֹהֶיךָ מְצַוְּךָ לַעֲשׂוֹת אֶת הַחֻקִּים הָאֵלֶּה וְאֶת הַמִּשְׁפָּטִים וְשָׁמַרְתָּ וַעֲשִׂיתָ אוֹתָם בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשֶׁךָ׃ דברים כו טו
14. וְסָמַךְ אֶת יָדוֹ עַל רֹאשׁ קָרְבָּנוֹ וְשָׁחַט אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְנֵי אַהֲרֹן אֶת דָּמוֹ עַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב׃ ויקרא ג ח
15. בַּיּוֹם זִבְחֲכֶם יֵאָכֵל וּמִמָּחֳרָת וְהַנּוֹתָר עַד יוֹם הַשְּׁלִישִׁי בָּאֵשׁ יִשָּׂרֵף׃ ויקרא יט ו
16. וַעֲשִׂיתֶם בַּיּוֹם הַנִּיפְכֶם אֶת הָעֹמֶר כֶּבֶשׂ תָּמִים בֶּן שְׁנָתוֹ לְעֹלָה לַיְיָ׃ ויקרא כג יב
17. וּלְקַח הַכֹּהֵן מִיַּד הָאִשָּׁה אֶת מִנְחַת הַקִּנְאָת וְהֵנִיף אֶת הַמִّנְחָה לִפְנֵי יְיָ וְהִקְרִיב אֹתָהּ אֶל הַמִּזְבֵּחַ׃ במדבר ה כה
18. אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ אֶת מֹשֶׁה בְּדַבֵּר סִינַי בַּיּוֹם צַוֹּתוֹ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְהַקְרִיב אֶת קָרְבְּנֵיהֶם לַיְיָ בְּמִדְבַּר סִינַי׃ ויקרא ז לח
19. אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר תֵּעָבֵר עָלָיו רוּחַ קִנְאָה וְקָנָא אֶת אִשְׁתּוֹ וְהֶעֱמִיד אֶת הָאִשָּׁה לִפְנֵי יְיָ וְעָשָׂה לָהּ הַכֹּהֵן אֶת כָּל הַתּוֹרָה הַזֹּאת׃ במדבר ה ל
20. עַל פִּי הַתּוֹרָה אֲשֶׁר יוֹרוּךָ וְעַל הַמִּשְׁפָּט אֲשֶׁר יֹאמְרוּ לְךָ תַּעֲשֶׂה לֹא תָסוּר מִן הַדָּבָר אֲשֶׁר יַגִּידוּ לְךָ יָמִין וּשְׂמֹאל׃ דברים יז יא

רבינו חננאל

וכולן שעשו משעלה עמוד השחר כשר. שנאמר ואנחנו עושים במלאכה (נ)חצים מחזיקים ברמחים מעלות השחר עד צאת הכוכבים, שמע מינה מעלות השחר ועד צאת הכוכבים יום הוא, שנאמר והיום למלאכה, כלומר לא היו עושים מלאכה אלא ביום. [**מתני'**] כל היום כשר לקריאת המגילה. ירושלמי לקריאת המגילה כו'. ירושלמי לקריאת ההלל, שנאמר זה היום עשה ה'. לתקיעת שופר, שנאמר יום תרועה יהיה לכם. למוספין שנא' ביום צוותו את בני ישראל. ואיתקש תפלת המוספין למוספין. לנטילת לולב, שנאמר ולקחתם לכם ביום הראשון וגו'. פי' לוידוי הפרים ולוידוי המעשר ולוידוי יום הכיפורים, לסמיכה, לשחיטה ולתנופה ולכפרה ולהנשה, לקמיצה ולהקטרה, למליקה ולקבלה, להזאה.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com